ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Թիֆլիս, 28 Մարտ 1896 — Տարի Ը, Համար 13

Ամսագիր Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռոյ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

Գին 2495 — 1896 ՄԱՅԻՍ 9

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ս. Էջմիածին-Տէր Հ. Ս. Պետեանց

Փոստը 16

Գալաթա–Բազար Եփրեմ խան թիվ 16

H. S. ALADJADJIAN

Directeur du journal Arménien.

ADRESSE

16 Nahé-Han, Balouk-Pazar 16

CONSTANTINOPLE

ՊՈՒՆՏՈՒՔ

Հրատարակութիւն Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռոյ

Տարեկան ընդհանուր ժողովի օրը, որ է Մարտի 17-ին, Ս. Պետրոսեան հոգեւոր դպրոցի տնօրէն Գերապատիւ Տ. Գարեգին վարդապետ Յովսէփեանց ներկայացուցած էր տեղեկագիր դպրոցի վիճակի մասին։ Տեղեկագրի մէջ ասուած էր, որ դպրոցի աշակերտների թիւը 115 է։ Ուսուցիչներ են 7 հոգի։ Ուսումնական տարին սկսուած է եղել Սեպտեմբեր 1-ին։ Ուսումնական տարուայ ընթացքում դպրոցի աշակերտներից 3-ը մահով են փոխուել յաւիտենականութեան։ Ուսումնական տարուայ վերջում դպրոցի աշակերտների թիւը եղել է 112։ Ուսումնական տարուայ վերջում քննութիւնների ենթարկուել են 109 աշակերտներ։ Քննութիւնները տեղի են ունեցել Մայիսի 10-ից մինչեւ Յունիսի 3 ընկած ժամանակամիջոցում։ Քննութիւնների ժամանակ ներկայ են եղել Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռի Ս. Սինոդի անդամներ Գերապատիւ Տ. Գերմանոս եպիսկոպոս Կարինեցի, Գերապատիւ Տ. Գէորգ եպիսկոպոս Սեբաստացի, Գերապատիւ Տ. Գրիգոր եպիսկոպոս Տարօնեցի, Գերապատիւ Տ. Մատթէոս եպիսկոպոս Երզնկացի, Գերապատիւ Տ. Գարեգին եպիսկոպոս Խրիմեան, Գերապատիւ Տ. Գարեգին վարդապետ Յովսէփեանց, Գերապատիւ Տ. Գրիգոր վարդապետ Զալալեան, Գերապատիւ Տ. Գարեգին վարդապետ Տէր-Յովհաննիսեան, Գերապատիւ Տ. Գարեգին վարդապետ Տէր-Մովսիսեան, Գերապատիւ Տ. Գարեգին վարդապետ Տէր-Մկրտչեան, Գերապատիւ Տ. Գարեգին վարդապետ Տէր-Ղազարեան, Գերապատիւ Տ. Գարեգին վարդապետ Տէր-Ներսիս

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Ընդ. Տ. Մաքսուդ Ե. Սո-
ւարդ մեզ տարած վիճակը ընդհա-
նուր մարդու վիճակ է։

— Ընդ. Ս. Մաքսուդ Ե. Սուարդ
ինչո՞ւ չուզեցիր մնալ Ամերիկա-
յում և մեզ հետ գալ Հայաստան։

— Ես ուզում էի գալ, որովհետև
ինձ ասում էին, որ Հայաստանում
ամեն մարդ ունի իր տունը, իր
հողը, իր այգին, իր ընտանիքը,
իր հարազատները, իր ազգը, իր
հայրենիքը, իր ամեն ինչը, իսկ
Ամերիկայում ես ոչինչ չունեի։
Ես ուզում էի գալ Հայաստան,
որ ունենայի իմ տունը, իմ հո-
ղը, իմ այգին, իմ ընտանիքը, իմ
հարազատները, իմ ազգը, իմ հայ-
րենիքը, իմ ամեն ինչը։ Ես ուզում
էի գալ Հայաստան, որ ունենայի
իմ տունը, իմ հողը, իմ այգին,
իմ ընտանիքը, իմ հարազատները,
իմ ազգը, իմ հայրենիքը, իմ ամեն
ինչը։ Ես ուզում էի գալ Հայաս-
տան, որ ունենայի իմ տունը, իմ
հողը, իմ այգին, իմ ընտանիքը,
իմ հարազատները, իմ ազգը, իմ
հայրենիքը, իմ ամեն ինչը։ Ես ու-
զում էի գալ Հայաստան, որ ունե-
նայի իմ տունը, իմ հողը, իմ այ-
գին, իմ ընտանիքը, իմ հարազատ-
ները, իմ ազգը, իմ հայրենիքը, իմ
ամեն ինչը։ Ես ուզում էի գալ Հա-
յաստան, որ ունենայի իմ տունը,
իմ հողը, իմ այգին, իմ ընտանի-
քը, իմ հարազատները, իմ ազգը,
իմ հայրենիքը, իմ ամեն ինչը։ Ես
ուզում էի գալ Հայաստան, որ ու-
նենայի իմ տունը, իմ հողը, իմ
այգին, իմ ընտանիքը, իմ հարա-
զատները, իմ ազգը, իմ հայրենի-
քը, իմ ամեն ինչը։ Ես ուզում էի
գալ Հայաստան, որ ունենայի իմ
տունը, իմ հողը, իմ այգին, իմ
ընտանիքը, իմ հարազատները, իմ

բալեւտութեան դրան վաճառականներէն Սիմեոնաքի էֆէնտիի։ – Իւլայի երկրորդ աստիճան՝ պետական խորհըրդոյ անդամներէն Արիֆ Հիքմէթ պէյ։ – Սանկիւ Միւթէֆայիլի աստիճան՝ Իսքէնտէլ գայմագամ Թահիր էֆէնտիի։ – Էնգարէլի նահանգի Քէսքինի գաւառակի գայմագամութիւնն՝ Մըխալըճճըդի գայմագամ Եմին էֆէնտիի։ – Մըխալըճճըդի գայմագամութիւնն՝ Քէսքինի գայմագամ Արիֆ պէյ։ – Սէլանիկի նահանգի Գաթէրինի գաւառակի գայմագամութիւնն՝ Իթարայի գայմագամ Ահմէտ պէյ։ – Արշիպելագոսի կղզեայ նահանգի Իւսարա գաւառակի գայմագամութիւնն՝ Միւդիկյ վարժարանի չրջանաւարտներէն Լեւոն էֆէնտիի։ – Վանայ նահանգի կեդրոնական նահանգական դատարանի պատժական բաժնի նախագահ կարդեցաւ՝ նոյն դատարանի ընդհանուր դատախազի օգնական Բէհիճ էֆէնտի, իսկ սորա պաշտօնը՝ Աբիճ էֆէնտիի, որ ձեվելը Պէրէքէթլի նախնական դատարանի պատժական բաժնի նախագահ էր։ Թարապլուսը Շամի առեւտրական դատարանի նախագահութիւնն՝ իրաւաբանական վարժարանի չրջանաւարտներէն Մէհմետ էֆէնտիի։ – Ակաակուռ Օսմանկյ պատուանշան՝ արաքչին գործոց նախարար Թէվֆիք փաչայի։ – Առաջին աստիճանի Օսմանկյ ներքին գործոց նախարար Մէհմուտ փաչայի։ – Ականակուռ Մէճիտկյ՝ ադիլ իւլ էչրաֆ Թէվֆիք էֆէնտիի։ – Առաջին աստիճանի Մէճիտկյ՝ պէտան գրասէր Սիւլէյման Հասպի էֆէնտիի, եւ ընդհանուր պարտուց վարութեան տնօրէն Ալի պէյ։ – Երկրորդ աստիճանի Օսմանկյ՝ պալատան հնդերճապետ Խալիսա պէյ, կայսերան Միւսահիպ Լութֆի էֆէնտիի, կսերական թիկնապահներէն հաղարապետ Ֆէհիմ պէյ, եւ կ. Պոլսոյ քաղաքապետութեան գլխաւոր երկրաչափ Էհմէտ էֆէնտիի։ – Երկրորդ աստիճանի Մէճիտկյ՝ Պիղայի կառավարիչ Զիլ փաչայի, մեծ եպարքոսութեան լաւագոյն թիկնապահ ձեմալ պէյ։ կայսերական թիկնապահներէն Միրվան Հիւսնի փաչայի, եւ Տրապիզոնի հոմարակալ Շէֆիք պէյ։ – Երկրորդ աստիճանի Օսմանկյ՝ ճանիկի կառավարիչ Համտի պէյ։ – Երրորդ աստիճանի Մէճիտկյ՝ վաճառական Նէմլիոզ Թահսին եւ Քէմալ էֆէնտիներ։ – Ուլայի երկրորդ աստիճան՝ արաքչին գործոց պաշտօնատան դիւանան տնօրէնի օգնական Պասլաեան Մրդատ էֆէնտիի։ – Երկրորդ աստիճան Օսմանկյ պատուանշան՝ անատոլ, հանքայ եւ երկրագործութեան խորհրդի օգնական Հիւսէյին Հիւսնի էֆէնտիի։ – Երրորդ աստիճանի Մէճիտկյ՝ արտաքին թղթակցութեան դպրի անդամներէն Գարագաշ Ռուբէնէֆէնտիի։ – Առաջին աստիճանի Շէֆաթ պատուանշան՝ ներքին գործոց նախարար Մէհմուտ փաչայի ամէն տիկնոջ, եւ երկրորդ աստիճանուոր Մէլեհաթ եւ Մէլեթ հանդստերց։ – Սալահէտտին պէյ՝ անտոցի տնօրէն, Եմին էֆէնտի՝ նախկան, եւ Պէհհաէտտին էֆէնտի՝ սաւոր քարտուղար կարդեցան։ Ականակուռ Օսմանկյ՝ պալատան հնդերճապետ Իսմէթ պէյ։

ՊԱՇՏՕՆԱՆ

« Ֆէրտինանտ լչհն՝ Պուլկարիոյ իշխան անուանուն առթիւ տրուած կայս. Ֆէրմն ընդհերցման վրայ հետեւեալ հեռան եկած է.

« Ա.յսօր, միջօրէ Զիհնի փաչայի միջոցաւ եւ ի կայսրութեան Պուլկարիոյ իշխանութեան բոլոր պաշտօնէից, տսխոխանաց եւ գինուորական հրնատարաց, ստացայ այն կայս.րմանը, զոր բարեհաճած էիք հղել.

« Կը փութամ տեղեկացնել յոտս Ձեր կայսերն գահոյից իմ երախտագիտա զգայումներս՝ Ձեր վեհափառութեան վըստահութեան այս բարձր հաւատաքաց համար։

« Ձեր վեհափառութեան յատուկ պաշտօնեայն յանձնեց ինձ համար ականակուռ Օսմանկյէ, սիրելի ամուսնոյս համար ականակուռ Շէֆիգաթէ եւ որդւոյս համար ականակուռ Մէճիտկյէ պատուանշանները։ Ձեր վեհափառութեան այս բարձր համակրութիւնը զիս երախտապարտ թողուց եւ միանգամայն մեծ համարձակութիւն մը տուաւ ոգիէս ղի Ձեր կայս. կառավարութեան հպատակ Պուլկարիոյ իշխանապետութիւնը վարեմ՝ ըստ բաղձանաց Ձեր վեհափառութեան, և՝ Ձեր կայս. կառավարութեան վստքն անդամ մը եւս բարձրացնելու եղանակաւ։ »

ՖԵՐՏԻՆԱՆՏ

— « Մարտ 2 Թուականաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ուղղեալ հեռագրեր ծանուցած են թէ Էնկիւրիի, Պրուսայի, Հալեպի, Էրզրումի, Պիթլիսի, Վանայ, Տիարպէքիրի, Դոնեայի, Խարբերդի և Տրապիզոնի նահանգաց մէջ ալ, Հնորհիւ Օգոստ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ։ »

— Ամսոյս զանազան թուականներով առ Բարձր. մեծ եպարքոսն հեռագրեալ է թէ՝ Հնորհիւ Նորին կայսերական Մեծութեան, կատարելապէս ապահով ու անդորր են Էնգարէի, Տրապիզոնի, Մուսուլի, Էրզրումի, Խարբերդի, Տիարպէքիրի, Սըվասի, Դոնեայի, Ատանայի, Հալեպի, Վանայ, Պիթլիսի և Պրուսայի նահանգք։

ԴՐՍ.ՄՍ.ԿՍ.Ն

Կ. Պոլիս 9 Մարտ 1896

Օսմանեան ֆօնսօլիտէ . . .	23-10
Րումելիի Երկաթուղի Ֆրանգ	117-
Թրամուէյ	Լ.Օ. 895

Օսմանեան լիրան 100 դրուշէն

Մէճիտկյէ	108-28
Մէճալիք	98-
Հինգնոց	102-20
Վեցնոց	103-
Րուպլի թղթադրամ . .	8-49
Թասֆկյէ	18-
Ռուսիոյ Րուլ	90-50
Դաղղիական լիրա . . .	87-15
Անգղիական »	109-38
Գրխմիյ	51- 6

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

=Իտալիոյ խորհրդարանը բացուեցաւ։ Նորընտիր նախարարապետ Րուտինի մարքիզն ծանօթութիւն տուաւ կառավարութեան նոր ընթացիկ վրայ, և խորհրդարանը գոհ եղաւ։ Ծանոյց թէ Հապէշաստանի հետ հաշտութեան բանակցութիւն սկըսուած է և խոհեմութեամբ ու վեհանձնութեամբ պիտի շարունակուի այդ բանակցութիւնն։ Ծանոյց թէ կառավարութիւնը զանց պիտի ընէ երկրակալութեան ընթացքը, բայց 140 միլիոն ֆրանք պէտք է ըստանձնած պարտաւորութիւնն ըստ արժանւոյն ի գլուխ տանելու համար, և թէ այս գումարն պիտի հայթայթուի գանձային ներքին գործառնութեամբք։ Նախորդ նախարարապետ Պ. Ռրիսբի ներկայ չէ գլխաւորելու։

=Ի Հռոմ լուր եղեր է թէ՝ Գերմանիոյ և Անգղիոյ կառավարութիւնք խորհուրդ կուտան Իտալիոյ, Հապէշաստանի պատերազմն շարունակելու համար։

=Պետրապուրկի հեռագիր մը կայ թէ՝ Ռուսիոյ կայսրն Ս. Ժօրժ պատուանշանի մեծ ժապաւէնը նուիրեց Հապէշաստանի Մենելիք թագաւորին։

=Հռոմէ հեռագրեալ է թէ՝ Հապէշաստանի Մենելիք թագաւորն, իներկայութեան իտալացի հազարապետ Սալսայի՝ 100000 ղրուշ անցահանդէս մը կատարել տուեր, և իւր պարէնի ու պաշարի մթերքը ցուցեր է անոր։ Մենելիք՝ այսպէս իւր ղօրութիւնն ու ճոխութիւնը ի վեր հաներ է ապետաբար։ Բոլոր բանակն ընտիր զէնքերով սպառազինեալ և կրթեալ է եղեր։

=Ռուխարայի էմիրն ու Խիվայի Խանն ալ ներկայ պիտի գըտնըուին՝ Ռուսիոյ կայսեր ու կայսրուհւոյն թագադրութեան հանդիսին։

=Իտալիոյ նախորդ նախարարապետ Պ. Ռրիսբի՝ թէև ծերացեալ, բայց ապրուստի համար աշխատութեան պէտք ունենալով՝ վերադարձեր է ի նախկին արհեստն, որ է փաստաբանութիւն, եթէ ստոյգ է, կը հաստատուի թէ զուրկ է բաւականաչափ հարստութենէ, և իւր պաշտօնավարութեան մէջ թէպէտ պակասաւոր, սակայն անշահասէր ամենևին։

=Կը հաւաստեն թէ՝ Ռուսիոյ և Չինաստանի կառավարութեանց մէջ դաշնադրութիւն մը հաստատուած ստորագրուած է ի ծածուկ։

=Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար կոմս Կօլոլովրաթ՝ վերադարձաւ ի Վիէննա։ Պերլինի մէջ կոմսին եղած տարապայման մեծարանքն, և Գերմանիոյ կայսեր ու աւագանւոյն հետ երկարատև տեսակցութիւնք՝ աշխարհավարական զանազան ենթադրութեանց ու գաշակութեանց տեղի տուած են։ Կըսուի թէ այս տեսակցութիւնն առաւել ևս ամրապնդած է երից դաշնակցութեան կապերն։ Կըսուի թէ այս տեսակցութեամբ աւելի ջերմացած է Անգղիոյ ու Գերմանիոյ կառավարութեանց բարեկամութիւնն։

=Անգղիոյ խորհրդարանին մէջ, ծովային գինուորութեան հաշուեկշռին քննութեան առեն, ծովային նախարար Պ. Կօշէն առեն ախօսելով ըսեր է թէ՝ Անգղիոյ պատրաստ մարտանաւք եւրոպիոյ մեծ տերութեանց բովանդակ ծովային զօրութիւնը կը հաւասարակշռեն։ Խորհրդարանը ծափահարեր է այս յայտարարութեան վրայ։

=Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար կոմս Կօլոլովրաթ՝ ի Պերլին այցելեր է օսմանեան, գաղղիական, իտալական ու ռուսական դեսպանաց ալ։

=Անգղիոյ նախարարք երկուշաբթի նիստ ըրեր են նախագահութեամբ նախարարապետ Լորտ Սալիզպըրիի, և գինուորական ընդհանուր հրամանատարն ալ ներկայ գտնուեր է։

=Ռուսիոյ երկաթուղեաց այլ և այլ կայարանաց մէջ, օտար երկիրներ փոխադրելու համար, 22626 սայլ արմտիք պատրաստ կը գտնուի։

=Ի Պարու՝ Պ. Մէլիքոֆի քարտուղի հղերուն մէջ հրդեհ պատահեր, 8 հոր, 2 ամբար, 2 դործատուր այրեր, և 5 գործատուր վիրաւորուեր են։

=Զիլիի մէջ (Ամերիկա) ուժգին երկրաշարժներ և աւերումներ եղեր են։

=Հապէշաստանի վրայ, վերջին պատերազմին առթիւ, զանազան հետաքրքրական ծանօթութիւններ կը տրուին։ Հապէշաց թագուհին ալ իւր տրամադրութեան ներքև բանակ ու գանձ ունի, և ամէն օր նորա բնակավայրին մէջ ճաշէ առքը նուագածութիւն կըլլայ։ Եթէ պատերազմը երկար տևէ, սպայից ու զօրաց կանոյք ընկերանալով արանց՝ մեծ ծառայութիւն ու օգնութիւն կը մատուցանեն։

=Լոնտոնի մէջ ալ, Իտալացի սեղանաւորաց առաջարկութեամբ, հանգանակութիւն բացուեր է ի Հապէշաստան վիրաւորեալ իտալական զօրաց համար, և քաղաքապետ Լորան մեծ գումար մը նուիրեր է։

=Ի փարիզ՝ 1900 ին բացուելիք Արուեստահանդիսին մասնակցիլ հաճեր են առ այժմ 22 կառավարութիւնք։

=Պերլինի Պլայսրօտեր դրամատունէն 100000 ֆրանքէ աւելի գումար մը գողնալով փախչող էլենէսթ Կօհեն անուն անձն՝ բըռնըուեր է ի Ֆիլատելֆիա։

Ա.ՅԼ ԵՒ Ա.ՅԼ.Ք

ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ

Դպրոց եւ դպրոցական։ – Պէտք է դիւղերու մէջ դպրոցը կառուցանել ապահանութիւններէ հեռի, ինչպէս են խուխ՝ աղբ ու գարշահոտութիւն. քաղաքաց մէջ ալ՝ որչափ կարելի է, խուռն բազմութեան կեդրոններէ։ Մեծ խնամք անհրաժեշտ պէտք է դըպրոցին ամէն կողմանց մաքրութեան համար. սենեակներն, սրահներն, սանդուղքներն, բակերն, ճեմիչներն, զբօսավայրերն յաճախ աւելել լուալ։ Դպրոցն հաստատել գարշահոտութենէ ղերծ ու ազատ մնալու դիրքով։ Դասարաններու և դոց գաւիթներու մաքրութիւնըն՝ հոգածութեան առարկայ ընել, նոցա օդը շարունակ փոխել. տախտակամածն, պատերն ու պատուհաններն անդադար մաքրել. տարին անգամ մը, արձակուրդի առեն, պատերն մաքրելէ ետքը բռնել։ Ամէն կողմ մաքրութիւնը տիրել տալ, որ առողջաբանութիւնը սիրելի ընելու ճշմարիտ միջոցն է։ Ամէն տեղ, բայց աւելի դպրոցին մէջ պէտք է մաքրութիւն ուսուցանել միանգամայն գործնականապէս, և տղայ հասակէն վարժեցնել։ Պէտք է քննել դպրոցականաց դէմքն, ձեռքերը, գլուխն ու զգեստներն. հոգ տանիլ որ գոնէ ամիսն անգամ մը բաղանիք գացած ըլլան, և շաբաթն անգամ մը ճերմակեղէն փոխած ըլլան։ Գլխուն մազերուն խնամ տանիլ թէ՛ ցերեկ և թէ՛ գիշերօթիկ վարժարանաց մէջ, վերջապէս՝ առողջաբանութեան ուսումն վարժարանաց ուսմանց ծրագրին գլուխը դնել, և արտաքսել վարժարանէն մաքրութեան անվոյթ եղողները, թէ՛ ուսուցիչ և թէ՛ ուսանող։

ԱՏԱՄՍՈՆ ԵՒ ԿՈԿՈՐԴԻԼՈՍ

(Տես Թիւ 2494)

Երբ արեւը կը ծագէր, Ատամսոն յուսահատութեամբ տեսաւ որ՝ իւր վիճակն երբէք փոխուած չէ. դեռեզերք վրայ չայտնի ընչաններ կային որ կոկորդիլոսն գիշերը յաջողութեամբ ձկնորսութիւն ըրած էր, որոց կտորներն՝ դիշատեալ՝ աստ անդ դեռ ափոլին վրայ կը կենային։ Սոյն տեսարանն բաւական էր յուսահատեցնել զպաշարեալն, որովհետև, կըսէր, ճիւաղն իւր կերակուրը գիշերը կը գտնէ, ուրեմն դժուար է նորա պահպանութեան վերջն հասնիլ։ Այս բնական ու ստոյգ մտածութիւնը՝ դիտունին արիւնը սարսեցուց երակներուն մէջ։ Ափկից զատ, փորը՝ մարմնոյն անոզբելի փոխատուն, հրամանատու ձայնով իւր ուտելիքը կը պահանջէր, որոյ ուզածը կատարելն՝ աստ դրեթէ անկարելի է։

Եթէ բաղդը երկու դիտունները նոյն վիճակի մէջ դնելու ըլլար, կարելի էր ճար մը գտնէին. հզօրը զոհարն կուտար և այսպէս ուսումնական աշխարհի վերայ իւրենց պատուական յաջորդութիւնը կը պահուեր։ Բայց Ատամսոն՝ առանձին ըլլալով, ահ ու դողով կանխատես եղաւ, որ աստ պահպահութենէ զատ, անօթութեան հետ ալ պիտի ստիպուի կռուիլ։ Դիտունը՝ իւր չգիտցած բաներուն մէջ, սա՛ ալ կանգիտանար թէ, իւր ծառն արմաւաբեր է, և շատ անոյշ համով պտուղներ ունի։ Դիպուածով միայն, արեւուն ծագման առեն, շուրջը նայելով, խիտ տերևներուն մէջ նոցա առատութիւնն տեսաւ։ Ատամսոն ի Պէլգիասպ եղած ատենն, իւր նախաճաշիկն էր, եղան մսի խորոված, խողի ապուխտ և Պորտոյի գինի։ Հիմայ, ափսո՛ս, այս համով կերակուրներէն ետ մնալ հարկ եղաւ, և այս երկնաւոր մանանայով գոհանալ. – տեսչութենէ տուեալ պտուղներով։

Նախաճաշիկէն յետոյ, դարձեալ մեծ խորհուրդներ գլխուն մէջէն անցնիլ սկսան։ Եգիպտոսի վերայ դրուած դրքի մը մեկնութիւնը միտքն եկաւ, որոյ մէջ ուսումնականներէ մին կըսէ, որ կոկորդիլոսները՝ ամէն տեսակ նախատանաց բնական վրէժխնդիր են, զորս բարբարոսները երկրիս մէջ իրենց կընեն։ Կարելի է ասիկայ ճշմարիտ է, ըսաւ, որովհետև այս գազաններըը՝ ինչ բանի մէջ օգտակար կրնան ըլլալ. իւր խիղճը հարուածեց, որ Եգիպտոսի մէջ պտըտած ատեն, փարաւոններու բուրգերուն և աստուածային Ոզիմանդիասի մահարձաններուն բարևի չգնաց։ Զղջալով, ամէն մեղաւորներուն սովորական հնարքին ձեռք զարկաւ. բարձրաձայն ուխտ ըրաւ, որ եթէ վրէժխնդիր կոկորդիլոսին ակռաներէն ազատի, ետ դառնալու ատենը, Մեմֆոսի համբաւաւոր արձանին ոտքը համբուրէ, որոյ համար կըսեն, որ ամէն առաւօտ, արևուն բարև տալու ատենը, ուրախ երգ մը կերգէ։ Ամէն ուխտ սիրտը կը հանգարտեցնէ։ Դիտունը՝ հանգստանալով ի Պաքու՝ Պ. Մէլիքոֆի քարտուղի հղերուն մէջ հրդեհ պատահեր, 8 հոր, 2 ամբար, 2 դործատուր այրեր, և 5 գործատուր վիրաւորուեր են։

=Զիլիի մէջ (Ամերիկա) ուժգին երկրաշարժներ և աւերումներ եղեր են։

=Հապէշաստանի վրայ, վերջին պատերազմին առթիւ, զանազան հետաքրքրական ծանօթութիւններ կը տրուին։ Հապէշաց թագուհին ալ իւր տրամադրութեան ներքև բանակ ու գանձ ունի, և ամէն օր նորա բնակավայրին մէջ ճաշէ առքը նուագածութիւն կըլլայ։ Եթէ պատերազմը երկար տևէ, սպայից ու զօրաց կանոյք ընկերանալով արանց՝ մեծ ծառայութիւն ու օգնութիւն կը մատուցանեն։

=Լոնտոնի մէջ ալ, Իտալացի սեղանաւորաց առաջարկութեամբ, հանգանակութիւն բացուեր է ի Հապէշաստան վիրաւորեալ իտալական զօրաց համար, և քաղաքապետ Լորան մեծ գումար մը նուիրեր է։

=Ի փարիզ՝ 1900 ին բացուելիք Արուեստահանդիսին մասնակցիլ հաճեր են առ այժմ 22 կառավարութիւնք։

=Պերլինի Պլայսրօտեր դրամատունէն 100000 ֆրանքէ աւելի գումար մը գողնալով փախչող էլենէսթ Կօհեն անուն անձն՝ բըռնըուեր է ի Ֆիլատելֆիա։

դարտած սրտով մը դարանակալ գազանին վերայ նայեցաւ, դիտնալ ուզելով, թէ արդեօք ղղյումն՝ որ, ինչպէս կըսեն, մինչև երկինք կը բարձրանայ, անոր վերայ հրաշալի փոխոխութիւն մը ըրա՞ւ։ Բայց կոկորդիլոսն անհոգ պառկած էր. կերևեր թէ ի պատիւ իւր աչխարհի ըրած դաչանց հետ միաբանած չէր։

Պաշարելոյն միւս վիչտը՝ անտանելի ծարաւը, սիրտն սկսած էր մաշել։ Արմաւնները ատամքովը կը ծարաւեցնեն, և աստ ջուր խըմելու ճար չկայ։ Խեղճ Տանտաղոս, ոտիցն տակ, մեծ գետ մ'ունէր. այսու ամենայնիւ ծարաւէն մեռաւ։ Կերևեր թէ նեղոս՝ իւր խոխոջելոյն անոր չարչարանքը կը ծաղրեր. իւր մաքուր հոսանքը՝ իսկապէս օդը կը զովացնէր. բայց կաթիլ մը ջուր՝ պապակած բերնին չէր տար։ Եւ հիմա ալ Ռոպէնսոն Բրիւզոյէի հետ բաղդատելով անոր վիճակին աղէկութիւնը՝ ուղղապէս տեսաւ։ Արդարև Ռոպէնսոն ալ դիշեր մը ծառի մը վերայ անցուց, բայց երկրորդ օրը վար իջաւ, մի քանի թուխմակներ մեռցուց կերաւ, մաքուր ջուր խմեց, հովանոցովը արևուն տակ կը քալէր, և կոկորդիլոսի մ'իսկ չհանդիպեցաւ. յետոյ իրեն մեծկակ ծերպ մը գտաւ, և լամայի ընկերութիւնը։ Ո՛վ բազդատող կղզեցի, կը հառաչէր դիտունը սրտին խորէն, բազդատո՛ր Ռոպէնսոն, իշխան ու միանդամայն իշխանաւոր։ Եւ այն ապերախտը՝ դեռ գանգատիլ համարձակեցաւ . . . ։ Ես դինքը այս արմաւենւոյն վերայ կուղեի տեսնել։

Այս մէջտեղ, թեթև ամպեր սկսան լուսաւորութիւնը ծածկել։ Ատամսոն՝ անձրև յուսալով, անօթի աչերը՝ երկնաւոր ցողը յափշտակելու համար դէպ ի վեր արդէն բացած էր։ Բայց յանկարծ ուրուականի պէս աչաց առջևն եկաւ վերնադիրը. «Ա՛ստ անձրև չդար.» ինչպէս Ռօսինեօլ ճանբորդը՝ նեղոսի աչխարհագրական տախտակին վերայ դրաւ։ Դժբաղդաբար, Ատամսոնի արմաւենին աչխարհագրական լայնութեան մէջ էր, ուր երկինքը՝ թէև սևերով համակ գոյուն, ամենևին չլար։

Կոկորդիլոսն՝ կերևէր՝ թէ Պէլզիասթի գիտնոյն քաշածները կը հասկնար, որովհետև իբր թէ ծաղրելու համար, չուտ չուտ գլուխը ջուր խմելու կերթար, աչաց տակէն խեղճ մարտիրոսին նայելով։ Ատամսոն՝ կարօտ աչերով, բոլոր նեղոսի անսահման երկայնութեան կը նայեր, թէ արդեօք նաւակ մը կը տեսնէ՞ որ դինքն ազատել ուղէ, բայց անօգուտ. այս վտանգալից տեղերը մահուան լռութիւն կը տիրէ։ Միայն սևցած աւերակներու վերայ տեղ տեղ անշարժ քալահաւեր կը թառչին։

Ընդդէմ կամաց պաշարելոյն՝ միտքն այս նեղութեան մէջն ալ Ռոպէնսոն Բրիւզոյէի վերայ դարձաւ. – «իմ քաղաքակիցս, ըսաւ ինքնին, թէև իւր վիճակին վերայ գանգատելով յիշոց կարդաց, բայց արդարև լաւ կողմն ալ ուներ. մանաւանդ դիւտ հնարելու ձիրք ուներ։ Կըսեն թէ հայ, հովանոց և հագուստ ալ չունէր. հարկաւորութիւնը դինքն արուեստաւոր ըրաւ. Ռոպէնսոն արմաւենւոյն վերայ չուր ալ կրնար հաներ. միայն պէտք է մտածել, որ ասիկայ ի՞նչ բանով և կերպով կրնար ընել։» Փիչ մը մտածելէ ետև, յանկարծ ձեռքը ձեռքին զարկաւ և փափաքելի ջրաբաչխական եղանակը դտաւ. սկսաւ հպարտանալ, պարծիլ թէ իւր ճարտար նախորդին հետ կրնար մրցման գնել. իսկոյն դիւտին վրձնն ընելու ձեռնարկեց. մի քանի փնջաղարդ բարուձակներ կոտրեց, և արմաւենիի թելերով կապեց։ Ցետոյ ժամանակը դիտեց, և երբ կոկորդիլոսն հեռացաւ, նորաչէն ջրհանը դետին մէջ երկնցուց։ Սպնդանման տերևներն առատ չուր ծծեցին. Ատամսոն ղղուշութեամբ վեր քաշեց, և իւր պապակեալ բերանը ղովացուցիչ ըմպելին ծծելու ետուեցաւ մեծ ախորժակով, որ՝ ինչպէս յայտնի է, Լոնտոնի չատակեր մը կըղդար, երբ Պորտոյի առնոյշ կարմիր դինին գաւաթի մէջ լեցնելու ըլլայ։ Դիտունը՝ կոկորդիլոսին խաբուելուն վերայ ծիծաղելով, դպրոցական տղու մը պէս ծիծաղեցաւ, և անկից աւելի աղէկ բան մը չկարենալով ընել, փորձը նորոգեց, անօթի չատակերի պէս։ երկայն ժամանակ սպասած սեղանին վերայ չափազանցութիւն ալ ըրաւ։

Ատամսոն՝ կենաց չատ հարկաւոր բաներու կողմանէ սիրտը հանդչեցնելով, յիշեց որ, խոնաւ օդի մէջ անցուցած դիշերները քիչ մը ցուրտ կը ղդայ։ Արդարև ղղացողին բնական հագուստը՝ օրուան հասարակածին ջերմութեան պահուն, չատ աղէկ էր, բայց դիշերը պէտք էր որ ինքղինքը հարբուխէն պահէ։ Ուրիշ մտածում մը, դիտունը Ռոպէնսոնի պէս հագուստ մի չինելու յօժարեցուց. ինչպէս կրնամ, կըսեր, մարդոց առջև աս ձեւով երևիլ, երբ Նախախնամութիւնը փրկիչ նաւակ մը ղրկէ։

Ուսոմ, անմիջապէս, իւր բայօթեայ խցին մէջ, արմաւի տարկաւոր տերևները ժողովեց, և դերձակի տեղ անցնելով, կանանց վերարկու մը չինեց, որ թէև նորաձևութեամբ չինուած չէր, բայց լաւ վարպետութեամբ կերեւէր։ Երկու փոքրիկ տերևներէ ալ տեսակ մը գլխարկ յօրինեց դիշերի համար, և այս հագուստին մէջ ա՛յնպէս հանդիստ էր որ, գետին քովը ձգած ղդեստին վերայ ամենևին չէր ցաւեր։ Ա՛յնչափ աղնիւ դիւտերուն հնարիչը՝ խնդալով և գոհ ըլլալով՝ ինքղինքը գրկեց փաթթուեցաւ, գոհութիւն իւր չանից՝ տուն ունէր և հանդիստ, կերակուր ու ջուր. ասոնց ամէնն ալ մայր բնութեան ձեռքէն։ Ատամսոն ինքղինք բաղդատող կը համարէր, որովհետև բաղդը հաճոյարար բան է. և արդէն պարծենալով՝ դինքը արմաւենւոյն բարձրութեան վերայ իւր քաղաքակից Ռոպէնսոնէ վեր կը դասէր։

Երբ այսպիսի մեծ սիրով իւր վիճակին վերայ ուրախ կը լինէր, ծառին մերձեցող կոկորդիլոսը նչմարեց, որոյ աչաց մէջ նենդութիւնն կը փայլէր։ Եւ արդարև դիտունն իրաւունք ունէր։ Գազանը՝ չկարենալով ո՛չ յարձակմամբ, ո՛չ պաշարմամբ բան մ'ընել, սկսաւ գետինը փորել, և սրածայր ակռաներովը ծառին բունը յամառութեամբ կրծելուն ծառէն վեր ա՛յնպէս սրատեսութեամբ և որկրամոլութեամբ կը նայէր, որ կարծես թէ ըսել կուղէր «այդ կատակներդ այլ ևս հերիք են, պէտք է անդամ մը մեռնիլ»։ Ատամսոն՝ վախով կոկորդիլոսին ժանեաց ներքև, արմաւենւոյն ճարտարին համրեց, և նմա կը թուէր՝ թէպէտ սխալմամբ, թէ խարխուլ դղեկին հիմն արդէն կերերայ։ Կոկորդիլոսներուն առջևի ու մեծ ատամանց չինուածքը ա՛յնպէս է, որ միայն ալոլով կրնան կրծել, և մի քիչ հատ բան կրծել չեն կրնար։ Դիտունը՝ բնադիտութեան այս պարագան ալ չէր դիտեր, որ եթէ իմացած ըլլար, կրնար սիրտն հանդչեցնել, թէ այս թեւիամորթ ջրաղղ դինուորին աչխատութիւնը ընդունայն է։ Կարծելով որ, ծառը վար կնայլու վերայ է, դլխուն մաղերը՝ արմաւենւոյն հովանւոյն ներքև, վեր տնկուեցան, և արդէն հոգւով դինքը կտոր կտոր այն կենդանի դերեզմանին սոսկալի փորը մտած տեսաւ, առանց տապանագրի ալ, որ մարդոց Պէլզիասթի դիտունին երթալիքը ծանուցանէր։ Մի քանի ժամ գետնափորութեան անխոնջ աչխատութենէն դինի, կերևէր թէ, կոկորդիլոսը՝ յոյսը կտրեց։ Յանկարծ իւր ուղեղին մէջ ծագեցաւ ա՛յնպէս հանդիստ էր որ, գետին քովը ձգած ղդեստին վերայ ամենևին չէր ցաւեր։ Ա՛յնչափ աղնիւ դիւտերուն հնարիչը՝ խնդալով և գոհ ըլլալով՝ ինքղինքը գրկեց փաթթուեցաւ, գոհութիւն իւր չանից՝ տուն ունէր և հանդիստ, կերակուր ու ջուր. ասոնց ամէնն ալ մայր բնութեան ձեռքէն։ Ատամսոն ինքղինք բաղդատող կը համարէր, որովհետև բաղդը հաճոյարար բան է. և արդէն պարծենալով՝ դինքը արմաւենւոյն բարձրութեան վերայ իւր քաղաքակից Ռոպէնսոնէ վեր կը դասէր։

Երբ այսպիսի մեծ սիրով իւր վիճակին վերայ ուրախ կը լինէր, ծառին մերձեցող կոկորդիլոսը նչմարեց, որոյ աչաց մէջ նենդութիւնն կը փայլէր։ Եւ արդարև դիտունն իրաւունք ունէր։ Գազանը՝ չկարենալով ո՛չ յարձակմամբ, ո՛չ պաշարմամբ բան մ'ընել, սկսաւ գետինը փորել, և սրածայր ակռաներովը ծառին բունը յամառութեամբ կրծելուն ծառէն վեր ա՛յնպէս սրատեսութեամբ և որկրամոլութեամբ կը նայէր, որ կարծես թէ ըսել կուղէր «այդ կատակներդ այլ ևս հերիք են, պէտք է անդամ մը մեռնիլ»։ Ատամսոն՝ վախով կոկորդիլոսին ժանեաց ներքև, արմաւենւոյն ճարտարին համրեց, և նմա կը թուէր՝ թէպէտ սխալմամբ, թէ խարխուլ դղեկին հիմն արդէն կերերայ։ Կոկորդիլոսներուն առջևի ու մեծ ատամանց չինուածքը ա՛յնպէս է, որ միայն ալոլով կրնան կրծել, և մի քիչ հատ բան կրծել չեն կրնար։ Դիտունը՝ բնադիտութեան այս պարագան ալ չէր դիտեր, որ եթէ իմացած ըլլար, կրնար սիրտն հանդչեցնել, թէ այս թեւիամորթ ջրաղղ դինուորին աչխատութիւնը ընդունայն է։ Կարծելով որ, ծառը վար կնայլու վերայ է, դլխուն մաղերը՝ արմաւենւոյն հովանւոյն ներքև, վեր տնկուեցան, և արդէն հոգւով ղինքը կտոր կտոր այն կենդանի դերեզմանին սոսկալի փորը մտած տեսաւ, առանց տապանագրի ալ, որ մարդոց Պէլզիասթի դիտունին երթալիքը ծանուցանէր։ Մի քանի ժամ գետնափորութեան անխոնջ աչխատութենէն դինի, կերևէր թէ, կոկորդիլոսը՝ յոյսը կտրեց։ Յանկարծ իւր ուղեղին մէջ ծագեցաւ ա՛յնպէս հանդիստ էր որ, գետին քովը ձգած ղդեստին վերայ ամենևին չէր ցաւեր։ Ա՛յնչափ աղնիւ դիւտերուն հնարիչը՝ խնդալով և գոհ ըլլալով՝ ինքղինքը գրկեց փաթթուեցաւ, գոհութիւն իւր չանից՝ տուն ունէր և հանդիստ, կերակուր ու ջուր. ասոնց ամէնն ալ մայր բնութեան ձեռքէն։ Ատամսոն ինքղինք բաղդատող կը համարէր, որովհետև բաղդը հաճոյարար բան է. և արդէն պարծենալով՝ դինքը արմաւենւոյն բարձրութեան վերայ իւր քաղաքակից Ռոպէնսոնէ վեր կը դասէր։

Երբ այսպիսի մեծ սիրով իւր վիճակին վերայ ուրախ կը լինէր, ծառին մերձեցող կոկորդիլոսը նչմարեց, որոյ աչաց մէջ նենդութիւնն կը փայլէր։ Եւ արդարև դիտունն իրաւունք ունէր։ Գազանը՝ չկարենալով ո՛չ յարձակմամբ, ո՛չ պաշարմամբ բան մ'ընել, սկսաւ գետինը փորել, և

չատ չնորհակալ եղաւ։ Ինքղինքն՝ թեթևամիտ, երկչոտ ալ կոչեց՝ անյագ դազանին կերակուր ըլլալ ուղելուն համար։ Ուստի ատոնցմէ չինած ամրոցին վերայ ատները երկարեց նստաւ, և միայն ա՛յն մտածեց, որ վար իյնալէն ղղուշանայ։

Ո՛վ կրնայ մարդկային սրտին, և մանաւանդ պատերազմի դիտուններուն ծածուկն իմանալ։ Միայնակեացն՝ վախէն քիչ մը դադրելով՝ ղղալի ղուարճութիւն դտաւ, քարուտ դետնի մէջ ամուր բուսած ծառին վերայ դազանին ղարնուիլը տեսնելով։ Յաւելով մը քթին տակէն կը ծիծաղէր, դազանին անօդուտ աչխատութեան վերայ նայելով, և սկսաւ անոր պէս պէս անուններ տալ։ Թուեցաւ թէ այն նախատական կոչումները՝ կոկորդիլոսը ղայրացուցին, ինչու որ թեւիամորթ ղրահին սոսկալի կնճռելովը պատասխանեց։ Յայտնապէս երևեցաւ, որ արմաւենին կոկորդիլոսէն աւելի ուժով էր։ Ատամսոն սրտանց ուրախացաւ։ Սենեկայի՝ ամէն վիճակի մէջ բարեբաղդութիւն դտնելու համար գրած ճառը միտքն բերաւ, և անկատակ իրեն համար ալ դտնել մտածել սկսաւ։ Ամենայն ինչ նմա աղէկ դուներով երևցան։ Երկրին օդը՝ չատ ընտիր էր, առանձնութիւնն՝ յոյժ հրաշալի. ուտելիքը պարզ, այլ առողջ. ջուր՝ որչափ կուղեր՝ առատ. մի քանի եթովպական աղաւնիներ թռչելու ատեն բռնել և արևուն մէջ խորովել ալ երազեց։ Իսկ հոգւոյն ղուարճութեան դալով, ոտիցն տակ անմահական գետն ունէր, բոլորտիքը՝ խորհրդական աւերակները, յետոյ մխիթարական կոկորդիլոսը. վերջապէս միտքը սիրելու համար ամէն հարկաւոր թեթութիւններ։ Բայ ասկից՝ հանդիստ եղած ատենները կրնար հետամուտ լինել, և իւր աչաց առջև տարածուող ընդարձակ հին երկիրը ուսնել։ Սմբարակատան լեռներէն մինչև Ա՛յաս, անսահման ամայութիւնը, որոյ մէջ Արամազդայ և Ա՛պողոնի մեհեանք դեղեցկադոյն չինուած էին։ Ա՛յս յուսով սիրտը ուրախացած, մտադրեց, որ նստած տեղը՝ որչափ կարելի է, մեծ կարգի մէջ դնէ։ Երեք խուցի բաժնեց զայն, իրարմէ տերեւազարդ դոգերով։ Աչխատած տեղը՝ չատ արմաւի տերևներ ունէր, որոյ վրայ՝ թղթի պէս սուր կեղևի կտորով մը կրնար դրել։ Սեղանատունը չատ թարմ ու չոր արմաւներ ունէր և անդ իւր դրբաչխական ջրհանը կախեց։ Քնանալու տեղը՝ չատ աղէկ և անվտանգ չինուած նստարան մը դրաւ։ (Մնացեալն՝ յաջորդով)

Յ. Գ. ՓԱԼԱՓԱՇԵԱՆ
ՏԱՐԲԱԿԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔ
ԳՐԱՀԱՇՈՒՈՑ
Թուաբանական խնդրոց յուծման համար
Կերարկուած
Մանկավարժական ուղղութեամբ
Գին 3 դրչ.
Մամլոյ ներքև է սոյն գործին բանալին կամ Ուսուցչայ մասը, որ կը պարունակէ բոլոր հրահանգաց և խնդրոց լուծումները։ Գին 3 դրչ.
Կեդրոնատեղի՝ Մէրճան, Մարգարեան դրատուն։

Մանկավարժական Բևռակառուածիւ պատկերազարդ. Տան Ա. իր տեսակին մէջ աննման։ Գին՝ 50 փարայ։

Ս. Մ. Դասապետեան. – ՏԱՂԱՁԱՓՈԽԻՒՆն արդի հայերէն լեզուի, հանդերձ ծանօթութեամբ՝ չափական և չշտեալ ատանաւորներու վրայ. Գինն է 1 1/2 դրչ։ Վաճառման կեդրոնատեղին է Պալենց դրատուն։

ԿԻՒՎ ՎԻ ՄՈՀՄՈՎԱԹԸ. – Ա. յաղնի նահանգի երկրագործական քննիչ Զաքարեան Մեծ. Յակոբ էֆէնտիի օգտակարագործ երկասիրութեանց մէկ գործն է, որ՝ վարդի վրայ հնախօսելէ ետքը, պիտանի ծանօթութիւններ կուտայ վարդի տեսակներուն, մշակութեան ու խարամներուն և դանազան հասոյթներուն վրայ։ Գինն է 6 դրչ. – Զաքարեան էֆէնտի ուրիչ կտակարագոյն գործ մ'ալ հրատարակած է արդէն. – Զիմծիմիհ Իտարեի անուամբ, որ երկրագործութեան բոլոր ճիւղերուն վրայ կը խօսի, և բոլոր երկրագործաց համար պէտք ու օգտակար է։ Գին 17 դրչ է։

PILULES HOLLOWAY
ԴԵՂԱՏԱՏ ՀՈՒԼԼՕՈՒԷԻ
Լեարդի, սամոքսի և աղիքներու ամէն տեսակ անարգութեանց համար խիստ ընտիր էսոյն դեղահատը, և ամէն ջղային տկրութեան, ուժաթափութեան և տրտութեան համար. կը ջնջէ և անհետ կընէ ամէն տեսակ անչափաւորութեանց հետքերը։ Սըրտի և երիկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մը ունի. արիւնը մաքրելով՝ նորա անգործակ վիճակը կը կանոնաւորէ. դրդռելով կենսական գործարաններ կը զօրացնէ։ Իւր դեղական մեծ ղդեցութեամբ սրտախառնութիւն կծուութիւն, մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ ցուած կապէն գլխի ցաւեր կվանէ, մարսողութիւնը կչափաւորէ, և մարմինը մաքրելով բոլոր այն աղտեղութիւններէդոր չատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, առողջ ուժեղ և բնական գերը կդնէ նոյ։

ONCUEIT HOLLOWAY
ՍՊԵՂԱՅԻ ՀՈՒԼԼՕՈՒԷԻ
Մորթայինհիւանդութիւն և վերք բուժելու մասն ունեցած զալատամական յատկութեանցը չհաւասարիր բնաւ ուրիշ դէղ մը։ Հին կամ նոր թունաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղցկեղ (չիրիփեճ), սրունից և ստեանց վէրքեր կա՛մ բոլորովին կանցնին և կա՛մ կլաւանան. օգտակար է նաև հարբուխի, հազի, սրտի բաբախման, մանաւանդ յօդացաւ (եղ) ըսուած հիւանդութեան։ Իւր կազդուրիչ և զօրաւոր ազդեցութեամբը խոյլ (սըրբաճա) հիւանդութեան ապականիչ զօրութիւնը ինչ ատիճան որ ըլլայ՝ կը դիմագրաւէ։

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նչանակուած է իւրաքանչիւր տփի վրայ, որ կը գտնուի ամէն դեղավաճառներու քով, և մանաւորապէս Պաղէ-դարու Թաշ-խանի կողմերը Գ. Գասպարեանի դեղարանը, Թիւ 7, կը ծախուի։

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հեղինակն յօդթօր Հոլլօուէ, ի Լոնտոն Օքսֆօրտ փողոց Թիւ 533։

ՏՆՕՐԻՆ ԵՒ ՏԷՐ
Ա. Ե. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐԱՊԵՏ ՓԻՊԷՐԵԱՆ
Կ. Պոլիս Զիւմպիւլիւ-խան Թ. 18–19